

POMAHAJ BÓH

ČASOPÍS EVANGELSKÍCH SERBOW

11. číslo

Budyšin, oktobr 1952

Lětnik 2

Nježada sej Jezus přewjele wot nas?

Mat. 19, 16—24

A hlaj, jedyn přistupiwiš k nje-
mu džeše: Mištrje, što dyrbju do-
breho činić, zo běch wěčne žiwje-
nje měl? Wón pak džeše jemu:
Što so mje prašeš wo dobrym?
Jenički je dobry. Chceš-li pak do
žiwjenja zańć, dzerž kaznje. Wón
džeše jemu: Kotre? Jezus pak dže-
še: Ty njesměš moriće. Ty njesměš
mandželstwo lamać. Ty njesměš
kradnyć. Ty njesměš falšnje swěd-
čić. Česć nana a maćer. A ty dyr-
biš swójeho blišeho lubować kaž
sam so. Młodženc džeše jemu: To
wšitko sym dzeržał. Što hišće po-
trjebam? Jezus džeše jemu: Chceš-
li być dokcnjany, dzi. předaj, štož
maš, a rozdaj jo chudym a změ-
ješ pokład w njebiesach a přińdź
a pój za mnu. Jako pak młodženc
to słyšeše, woteńdže zrudny; pře-
tož měješe wjele kubłow. Jezus
pak džeše svojim wučbnikam:
Zawěrnje, praju wam: Bohaty
sćežka do njebieskeho kralestwa
zańdže. A zaso praju ja wam: Ló-
žo je, zo kamjel přez jehline wu-
cho přeńdže, dyžli zo bohaty do
Božeho kralestwa zańdže.

(Nowy serbski tekst.)

Hdy by to twój syn był, tutón
pobožny, pócíwy, bohaty mło-
dženc, kotryž nochcyše swoje zem-
ske kubla předać a je chudym
rozdawać a so tohodla wot našeho
Knjeza a Zbóžnika wotwobroci,
by jeho swarjeł abo chwalił?

Franciskus, syn bohateho pře-
kupca, bě w samej židže a somoće
do Roma putnikował. Tam před
Pětrowej cyrkwju bě sej z proše-
rjom drastu wuměnil. Młodženc
z bohateho doma, kotremuž bě
dotal wšo niske a mazane wohid-
ne, džeše nětk domoj w smjerdža-
cej drasće prošerja. Stowarši so
z wusadnymi a hladaše jich. Lud
za nim wołaše: Tajki blazn! Po-

padńće jeho. Franciskus pak so
njeda zamylić. Chrystusowy ryčer
chcyše być. A jeho nan? Wón jeho
tykny do pincy. Přiwleče jeho
před sudnistwo biskopa, wobskor-
žujo jeho. Franciskus pak měrnje
rjekny: Dotal sym Pietro Bernar-
done swójeho nana mjenował, nětk
pak chcu swojemu Knjezej služić.
Nětk njebudu wjace prajić: Nano,
Pietro Bernardono! ale jenož hi-
šće: Wótče naš, kiž sy w njebie-
sach. Nan swójeho syna z domu
wustorči a wustorčeny so zasydli
w klóštrku swjateho Damiana.

Jako 1505 młody Měrcin Luther
w dušinej nuze do klóštra zastupi,
so nan ale tež mać na njeho kaž
njemdraj rozlobištaj a so wot nje-
ho wotrjeknyštaj. Hakle pozdžišo,
hdyž běštaj młodšej Měrcinowaj
bratraj na mór wumrěloj a nanej
běchu powědali, zo je tež Měrcin
na mór zemrěł, nan zhoniwši, zo
Měrcin njeje njebohi, skónčnje
swojemu synej dowoli, zo smě so
dać do klóštra přijeć.

1952 njedowola pobožna serb-
ska mać swójej dźowce do „mło-
deje wosady“ chodźić, zo tola
holca njeby přejara pobožna była.

Nježada sej Jezus přewjele wot
nas?

1. Jezus sej wjele žada — wot
slabeho we wěrje přewjele. Zrud-
ny woteńdže młodženc a zrudny
praješe Jezus svojim wučobni-
kam: Bohaty sćežka do njebie-
skeho kralestwa zańdže. Lóžo je,
zo kamjel přez jehline wucho
přeńdže, dyžli zo bohaty do Božeho
kralestwa zańdže. A Jezus
chcyše tola wšěch čłowjekow jako
swoje wowcy do stadła zhroma-
dźić.

Wšitko předać a rozdawać? Ně,
to njeńdže!

Swojeho powołanja so wzdać a

do pöhanskich krajow hić za misi-
cnara? Ně, to njeńdže!

Bohcsłowstwo studowawać a
być pozdžišo duchowny w čornej
drasće, čłowjekam puć wěčneho
žiwjenja předować, jim być z póc-
ciwym přikladom praweho křesći-
jana? Ně, to njeńdže!

Pobožny kóždu njedzelu ke mši
chodźić, wjele do cyrkwinskih
zberkow dawać, zo potom snano
so ludžo mi smějeja: Kajki to
swěrný kemšer? Ně, to njeńdže!

Haj, naš Knjez sebi wjele wot
nas žada.

Někotryžkuli je sej zwěrił za
nim hić a dyrbješe pozdžišo swoju
slabosć spóznać, wobžarujow swoje
wopory a slubjenja.

2. Škoda wo kóždeho zhubje-
neho.

Zrozumimy wšak, zo měješe
swoje zemske kubla lubo a tola
z nim žarujemy, zo je prawy puć
skomdžił. Wšitko ma, wšitko smě
schować, a tola je zrudny, dokelž
drje ma na zemi wšeho dosć, ale
nima wěčne žiwjenje, dokelž nje-
je při wšěm bohatstwe bohaty
w Bozy. Tule swoju chudobu spó-
znawši, bě k Zbóžnikkej přišoł a
nětko woteńdže prózdnny wot nje-
ho. Snano buďže so z hišće wjet-
šej zasaklosću prócować wo zem-
ske bohatstwo, ale wěrne, wěčne
žiwjenje w nim njenamaka.

Je zawěrnje zhubjeny? Wšak je
tola po Božich kaznjach žiwy. Nje-
morja, njełama mandželstwo, nje-
kradnje, njeprísłodža so na niko-
ho, česći staršeju, lubuje swójeho
blišeho.

Što je jemu hišće trjeba?

Jenož mała maličkosć: Połna do-
wěra Bohu.

3. Wěra je dowěra.

Pytaj Knjeza Jezusa,
wšitko druhe njepomha.

Štóz je bohaty w Bozy, tón je zawěrnje bohaty. Prof. Hromadka, po wšém swěće znaty profesor teologije, njedawno na zjawnej zhromadźiznje wo swojich naležnosćach praješe: Moja žena bě z wosebneje, bohateje swójby, kajkež džensa wjace njejsu. My žane behatstwo nimamy. Wšitko, štož dyrbyeše moja mandželska namrěć, tu wjace njeje. To je de-

rje tak! My smy nětk zawěrnje swobodni.

Sy-li měnjenja, zo sej Jezus přewjele wot tebe žada, schowaj, štož maš, hromadž dale! Tvoje kubta pak njebudžeja tebe móc wozbožeć. Zrudny pónđeš wot njeho.

Štóz pak wotedaš w dowěrje a lubosći, to tebe wobohaći!

Žada sej naš Knjez přewjele wot nas? W.

Luther bě přeswědčenja, zo je Bóh jemu w tutym wokomiku wosebje blisko byl. Nochcyše žanu nowu wučbu čłowjekow wučić, ale swjaty Ewangelium znowa wuhrjebać.

Što budže wšo z jeho noweho pōznaća scěhować, Luther w nalěcu 1513 hišće njewědžeše. Sam wo sebi pak wědžeše, zo bě nětk wumozeny a wožiwjeny. Lutherej bě spožćene, zo smědžeše w štyri lětach dozrawić, njewědžo wšak, za čo bě Bóh jeho postajil.

31. oktobra 1517, krótko do dwanaćich, přiwi Luther ze swojim famulom (pomocnikom) 95 tezow přećiwo wotpuskej. Luther w nich ničo noweho njewupraji. Lutherowi připoslucharjo na uniwersiće a na kemšach, znajachu jeho mysle, kotrež jim po lěće 1513 ze zbóžnej radosću přédowaše, ale daloki šěroki swět so postroži. Wichor so zběhny. Přeceljo wyskach, njepřeceljo křipjachu. Luther steješe wosrjedz howrjaceje duchowneje bitwy dobrych a zlych duchow, čistych a mazanych čłowjekow, a skaženi na woběmaj bokomaj pytachu swojeho lěpšeho.

Budžiše 31. oktobr 1517 zawěrnje byl přeni dzeń noweho časa, kak by Luther wunjesł wšu zamolwitosć, kotraž so jemu na ramjeni kładžeše? Ale tak je Luther hižo přez cyle 4 zaše lěta widzał schadžeć zerja noweho běleho dnja a je sam hižo w swojim swětle žiwy byl.

Nowy čas dyrbyeše přinć a je přišo!

A naš D. Měrcin Luther je smět z r a d o s ć u a b o l o s ć u być předar čisteho słowa Božeho, z kotrymž nowy čas přińdže. W.

Oktobr – měsac reformacije

Posledni dzeń našeho měsaca dawa jemu swój wosebity raz w cyrkwiskim žiwjenju. 31. oktobra 1517 přiwi D. Měrcin Luther 95 tezow na durje hrodowskeje cyrkwy we Wittenbergu. Tutón dzeń swjećimy nětk jako narodniny reformacije. Wědžeć pak dyrbimy, zo ranje reformacije zaswita 4 lěta prjedy.

Běše w aprylu abo w meji 1513, jako profesor Wittenbergskeje uniwersity, D. M. Luther, přiho-tujo so na swój nowy přednošk wo psalmach dōńdže k 31. psalmej. Dawno jōn hižo znaješe. Ze wšědných modlitwow mōžeše wšak wjetši džěl psalmow z hlōwy. Ale hdyž so nětk znowa dohlada słowa: Wutorhń mje přez swoju prawdosć (ps. 31, 2), dyrbyeše pozastać. Zaso bě tu rěć wo prawdosći Božej. Bě jemu, kaž by jeho něchtō z pjasću bił. Tuteje Božej prawdosće so boješe. Što mōže před Bohom wobstać? Před wosom lětami bě w swojej stysknosći do klōštra zastupił, zo by jeno Božemu hněwu wučeknył, — ale podarmo! Słowo „prawdosć“ hidžeše mōhl rjec. Tuž sej tež njezwěri list japoštoła Pawōla na Romskich přeštudować, dokelž je tam tak wjele pisane wo „prawdosći“. Ale w potajnym mēješe někajke zdaće wo tym, zo mōhlo słowo „prawdosć“ w bibliji něšto hinašeho rěkać dyžli w rěči filozofow.

Luther woćini list na Romskich 1, 16 a 17 a čitaše tam — nětk dosć znate — słowo: Ja so njehańbujewu ewangelija Chrysta, přetož je mōc Boža, kotraž zbóžnych čini wšitkich, kotřiž na to wěrja, Židow wosebje a tež Grichow. W tym samym budže zjewjena ta prawdosć, kotraž před Bohom plaći, a přińdže z wěry do wěry: jako je tež pisane: Prawy pak bu-

dže po swojej wěrje žiwy. Ale to słowo jemu wutrobu hišće bóle počēzi: Tež Ewangelium je potajkim jenož zjewjenje chłostaceje, zasudžaceje Božej prawdosće. Ach, wōn hidžeše tutoho suroweho Boha, kotryž stajnje lubosć, lubosć wot nas sej žada, ale kotrež sameho lubować je nam skorc njemōžno. Po cylych dnjach a nocach so w swojej wěžinej stwićce bēdžeše, doniž sej njepomysli, zo by sej zwisk słowa bliže wobhladał. „Prawy budže po swojej wěrje žiwy“, tam steješe a Luther spōzna, zo pod Božej prawdosću njemōžeše być mēnjene Bože prawe a njesmilne sudjenje, ale wjele bóle jeho wōtcowske smilenje, z kotrymž nas přez Chrysta wumōže ze wšeho zata-manstwa hrěcha.

„Mi běše, kaž bych byl znowanarodženy a zastupił přez na šěroko wotewrjene wrota do paradiza. Cyła biblija bě za mnje nado-bo dōstała nowe wobličo. Hdyž běch hač dotal słowo wo Božej prawdosći hidził, bě mi nětk lube a siōdke. Tamne słowa z lista japoštoła Pawōla běchu za mnje zawěrnje wrota do paradiza.

Kapon a wroble

Před brōznju něhdy wo klōsku
So wroble synlje wadžachu,
A jedyn přemo drugeho
Sej skoba drastne pjeričko,
A z njepopřećom hawtuje;
„Ty zlodžijo! Ty paduše!“

Duž husy, kački nazdała
Tam wćipne hlōwy zběhaja:
„Njej' to naš dwōr a hajnišo,
Što chcedža tući prošerjo?“
A kapon, hejman kurjacy,
Tam čeri hladać horliwy.

Wōn pasmo zwadne rozehna
A swoje stadlo zawōla,
Wōn dikoce a wupraji:
„Tu je kaž druhdže na swěći,
Zo klemi so přeć' najbōle,
Kiž prawo ma to najmjeńše!“

Handrij Zejler °

Naš Handrij Zejler

Ewangeliski farar – wulki pěsnjer našeho serbskeho luda

Serbski lud so hotuje 19. oktobra t. l. spominać na 80. posmjertniny našeho Handrija Zejlerja, kotryž zemrě 15. oktobra 1872. Tuž chcemy tež w našim Pochaj Bohu wcpominać wulkeho njezapomniteho Łazowskeho fararja.

Handrij Zejler narodži so 1. februara 1804 w Stonej Boršci, w malej wjesce Budysko-Michalskeje wosady. Na Michalsku faru chodžeše potom tež Handrij Zejler na paćerje. Tam spózna farar Mička bohate dary swójeho paćerskeho hólca a pohnu nana, zo by jeho do Budyšina na gymnazij dal. W zymie 1817/18 chodžeše Handrij Zejler připódla hišće k Michalskimaj fararjomaj do přihotowskeje wučby za gymnazij. Přeswědčeny, horliwy Serb, kapłan Lubjeński, je tehdom najskeerje hižo do wutroby młodeho Zejlerja přenje swmjěška narodnje lubosće wusyl. Hižo jako šuler w Budyšinje zajimowaše so za serbske pěsnje a bajki a pěsnješe sam tež.

Jako študent z njewšědnymi duchownymi darami a z krutej, pócíwej powahu je potom swoje

študentske lěta 1825/29 nanajswědomičišo naložil. Nimo swójich bohosć wskich študijow běše „duša a hlewny nawjedowar serbskeho zjednoćenstwa Sorabije, kotrež wón k najwyšemu, hišće k njedocpětemu kćewej pozběže“ (E. Muka). Zestaja nowy serbski prawopis. Wudawaše z Krygarjom rukopisre „Serbske Nowiny“. Pěsnješe.

dy 1830, po poľdra lětnym čakanjnu bu do Klukša za kapłana postajeny. 1835 přiidže za fararja do Łaza.

Njemožemy w itko tu rozestajeć slož je Handrij Zejler iako Łazowski wcsadny farar při wšěm swěrnym a sprócniwym zastojnskim dźele wukcnjał za swój luby serbski lud. Wón běše pobožny

Dowěrjenje na Boha

Dokelž jeno smy tu ducy,
Ničo tež njej' naše tu,
Duž so poruč Božej rucy
Z wěrypoľnej' mysličku;
Hładaj z krutym dowěrjenjom
K našej zbōžnej domizni —
Tam ze slōdkim spokojenjom
Čłowjek hakle wotchori.

Kaž za mjetelami honi
Džěco husto po łuce
A hdyž misnje, sylzy roni:
Ničo njejsmy lěpši my,
A štož mamy zapojdžene,
Čini tyšnosć wutrobam;
Wěra praji: Rozswětlene
Zapowjedki budža tam.

Wěra jenož, sčerpna wěra
Přewinje a spokoja,
Žiwjenje ze smjerca čěra,
Z njebja křidła rozšěrja:
Pod tej kryčiznu a chłōdkom
Chodž we zemskim přebytku,
Palmy dobyća po krōtkom
Wojowanju wěste su!

Handrij Zejler

Zběraše ludowe pěsnički. Nawjazowaše z wuznamnymi wučencami, kotrychž mjeno je džensa hišće daleko po swěće znate, wuske styki. Zbože tutech študentskich lět je nam krasnje wopisał O. Wićaz w někotrych nastawkach, kotrež so wozjewichu w „Nowej Dobje“. Nadžijomnje so nam bōrze poskićeja wšitke Wićazowe nastawki do kniže zezběrane, zo bychmy sej je znowa móhli přečitać a tak so z džakom wjeselili swójich nadobnych „wučerjow“. Handrij Zejler 1829 doštudowa. Je we Wjelecínje přeni krōć serbsce a němsce přédował. Hakle ho-

stolp wotućaceho serbskeho luda. Jako farar je zapřimnył do stawiznow našeho naroda. W tehdomnišim času wšak běchu duchowni husto dosć wjednicy luda ze swójim pilnym a wustojnym pjerom, ale tež ze swójeje dobrej a čistej powahu.

Zo bychu tola tež naši duchowni spóznałi swoju zamołwitosć. Kajkich fararjow pak trjeba naš čas? Pěsnjerjow? Pobožnych přédarjow? Wcporniwych politikarjow?

Bóh kněz chceł nam dać hišće junu jednu tajku wurjadnu postawu kaž našeho Handrija Zejlerja.
W.

Njeswačidło. Njedzelu, 14. septembra zetkachy so w Njeswačidlskim Božim domje cyrkwiſke chóry z Budyšina, Barta, Hodžija, Hrodžišća, Małego Wjelkowa, Rakca, Małešec, Njeswačidła a Poršic, zo bychu pod nawjedowanjom knjezow kantorow Hajnika-Njeswačidlskeho a Hillmanna-Biskopškeho Bohu česći spěwali. Spěwy, kotřiž běchu zwjetša wot J. S. Bacha skomponowane, běchu do 3 skupin dźelene. 1. skupina stejše pod napismom: Spěwajće knjezej! Běchu to chwalebne kěrłuše. 2. skupina běchu kěrłuše z ročnych časow cyrkwy. Nyšpor wuklinča z kěrłušomaj: Ja z cylej swojej mocu so tebi dźakuju a: Wotučće, tak hłos was woła. — Wurjadny to podawk, hdyž so we wjesnej cyrkwi wjac dyžli 300 spěwarjow zeńdu na zhromadne spěwanje. Spěwarjo a wosadni, kotřiž běchu tež w nahladnej ličbje přichwatali, z dźakom spominaju na tutón krasny nyšpor. — Po kemšach wostachu spěwarjo při kofejowej zabawje na dvě hodźiny hišće hromadze.

Kluk. Njedzelu, 7. póznjeńca, swjećachmy swój žnjowy dźakny swjedžen we wulkim Božim domje, kiž něhdze 900 wopytwarjow wopřija. Boží dom běše tak derje wopytany, zo běchu samo wšitke stólcy na wołtarnišću wosadźene

Serbske strowjenje

To serbske „pomhaj Bóh“ mi je Dar wyši zloteho;
Weš pilnym što tež waźniše,
Hač pomoc wjeršneho?

A naspjetne „wjeršpomazy“
Česć runu zasłuži;
Z tym zaso přeje strowjeny
Tež pomoc wjeršnu ći.

„Přindź Bóh“ tež lube strowjenje
So znaje we kraju;
Hdžež přindže Bóh, tam k zbožu
Měr jeho do domu. [dže,

a zo dyrbjachmy sebi hišće ze stólcami cyrkwiſkeje žurle posužić. Na wołtarnišću ležachu dary polow a zahrodkow, kiž su burja, ziwncsčerjo a wosadni za žnjowy dźakny swjedžen přez paerske dźeći póstali. Běchu to 6 centnarjow pšěncy, 8^{1/2} centnarja rožki, 107 puntow pšěńčneje muki a 15 puntow ržaneje muki, 156 puntow kórkow, 135 puntow zeleniny, 186 puntow banjow (Kürbis), 30 puntow sadu, 370 jeji a druhe maličkosće. Skoro wšitke tute dary je dóstało Drježdźanske nutřkowe misionstwo za wustawy starych a syrotow. Žnjowy dźakny swjedžen započea so z tym, zo šulske dźeći čehnjechu z plodami našich polow a zahrodkow pod spěwom „My symjo wusywamy“ k wołtarjej a tam plody na postajenym městnje zložichu, tak zo měješe wšitko rjany harmoniski napohlad. Cyrkwiſki chór Michalskeje cyrkwy z Budyšina pod nawjedowanjom k. kantora Měrca a pozawniški chór z Polpic spěwachu a hrajachu dźakne a chwalebne kěrłuše našemu Bohu k česći. Wosebje rjane hłosy chóra wokřewjachu naše wutroby, tak zo džensa hišće wo tym powědamy. Fo předowanju džechu wosadni a hosćo we wurjadnej disciplinje k wołtarjej, zo bychu hišće za swój Boží dom, kiž je był přez wójnu jara wobškodźeny a w kotrymž ma so hišće wjele wuporjedić, pjenježne dary do woporneho kašćika položili. 600 hr. so na tajke wašnje nazběra. Dźakujemy so wšitkim, kotřiž su Bože dary za nutřkowe misionstwo woprowali, kotřiž su naš Boží dom tak

Duž „Božo słyš“, pak „daj to Bóh“
Serb na to wotmołwja;
A je był w Božim domje što,
Wšo strowi kemšerja.

A „z Božoh' słowa — wote mši“ —
Duž rěka, „witajće!“
„Wjeršpomazy“ so wotmołwi
A z tym so dźakuje.

So witamy a strowimy
Kaž přistój a čas da,
Tež Chrysta wěčnje chwalimy —
To česć je Serbowstwa!

Handrij Zejler

Do jědže a po jědži

Do jědže:

Božo! přečelnijwe
Na nas spominaš
A nam lubosćiwje
Dary podawaš:
Twoja wšědna dobrota
Njeh je wot nas chwalena!
Hamjeń.

Po jědži:

Božo! twoja wobrada
Je nas wokřewiła,
Twoja ruka šćedriwa
Je nas nasyciła:
Dźak ći wutrobny
Za to prajimy!
Hamjeń.
Handrij Zejler

rjenje wupyšili, kotřiž su na swjedženju spěwali a hrali a kotřiž su pjenježny wopor w Božej službje přinjesli. Bóh zohnuj dary a darićelow! Hłowny dźak pak Tebi, hnadny a swěrný Božo, za Twoje zemske a njebieske dary!

Polpicy. Tež w rjenje wupyšenej kapale, kiž je sebi Polpicanska a Kislicanska wosada pod iniciatiwu starosty Benša natwariła, so 7. póznjeńca pop. w 4 hodž. přeni króć žnjowy dźakny swjedžen wuhotowa. Wołtar a wołtarnišćo běštej hač nanajrjeńšo wupyšenej z rjanymi, krasnymi kwětkami a pólnymi darami. Pozawniški chór, kiž bě hižo dopołdnja w Klukšu služil, tež popołdnju w kapali pod nawjedowanjom knjeza Thomasa rjenje hraješe. Zběrka je 107 hriwnow wunjesta, štož je za tak mału wosadu wosebje rjany wopor. — Škoda, zo nemóžemy hišće kapalu poswjećić, čakelž wěža hišće njeje dotwarjena a to dla njedostarka pjenjež. — Prošachmy loni naše serbske wosady wo podpěru a wjeselachmy so, zo su nam někotre wosady i jany dar přepokazale, ale dołho nic wšitke. Tohodla prošu hišće raz: pomhajće nam z pjenježnymi darami, zo móhli wěžu dotwarić a zo njeby dešć a zmžerk to zničil, štož je so hižo na wěži dotwariło. Bóh tón Knjez pak zohnuj Wašu lubosć a Waše dary. — Pjenježne dary móžemy přepokazać na konto: Kirchgemeinde Halbendorf, VdgB (BHG) Commerau bei Klux.

Mjelтка, farar.